

compartment, fapt acceptat ca un fel de standard universal. Este copleșitoare apropierea de acest mecanism reglat pînă la infimele detalii, ținînd parcă de domeniul fabulosului. Cum au putut sunetele în înfățișarea lor neverosimilă de puritate să fie decantate de toate reziduurile, de acele licențe cu care ne-am obișnuit la concerte, considerîndu-le fatal implicite muzicii de orchestră, rămîne un secret al lui Evgheni Mravinski.

Cine ar căuta să definească o calitate distinctivă proprie cîntatului Filarmonicii din Leningrad, în contextul colegelor ei de clasă similară, s-ar putea referi la vigoarea sa incomparabilă. Termenul, din păcate prea uzat și cînd nu trebuie, e bine să fie luat de data asta în sens absolut. De aici pentru ascultător sentimentul unei puteri vulcanice latente, gata oricînd să erupă, să copleșească. E greu de precizat de ce impresia persistă și în momentele celui mai subtil pianissimo. Poate pentru că o anumită calitate a vibrației imprimă sunetelor în orice clipă o nemaipomenită putere de penetrație. Sau poate din cauza încordării și a dispoziției de a cînta în care dirijorul își întreține continuu orchestra. Pe lîngă această imensă calitate, indispensabilă marilor dirijori, Evgheni Mravinski și-a confirmat și valoarea, cunoscută din multiplele înregistrări discografice, în arta de a construi cu maximă claritate opere de talie monumentală ca cele patru simfonii distribuite în două programe. Sub bagheta sa marșurile, valsurile, galopurile și melodiile populare ruse conținute mai placid în muzica lui Glazunov sau mai aspru la Prokofiev, trecînd prin dramă în paginile ceaikovskiene și prin sarcasm la Șostakovici, s-au înnodat în tensiuni de lirism, de filozofie și de luptă, con-

*Evgheni Mravinski
văzut de Silvan*

vergînd toate spre tradiționalul lor marș de triumf al binelui asupra răului. Limbajul gestic al lui Mravinski este cît se poate de sobru, dar de mare efect asupra orchestrei sale. Discursul sonor alcătuit în exclusivitate (și bisurile) din repertoriul național a fost construit cu aceeași fermitate, migală și tenacitate pe care șeful orchestrei a aplicat-o timp de decenii la selecționarea și cizelarea colectivului său.

Concertul Filarmonicii din Leningrad la București a demonstrat încă o dată cît de departe se poate ajunge printr-o îndelungată conlucrare între dirijor și orchestra sa, bazată pe nelimitata dragoste față de profesiune.

Toamnă muzicală clujeană

Festivalul „Toamna muzicală clujeană”, la cea de a doua manifestare a sa, a răspuns multor așteptări, propunînd ritmuri, confruntări de opinii, dialoguri, în stare să suscite, încă o dată, cel puțin o inventariere a forțelor de care dispune, și... trebuie adăugat că tot „materialul epic” al Festivalului a fost organizat pe baza acestor nuclee de forță disponibile. A cîta oară s-a putut să ni se arate că la Cluj muzica nu este un exercițiu de mîna stîngă!?

Pesimismul celor învățați să împartă viața artistică între provincie și centru, a fost din nou dezmințit. Clujul muzical are un puls al lui, care-l plasează între cele mai interesante centre din țară. Carnetul de cronicar (păcat că nu se reunesc mai multe, care să pledeze pentru experiența clujeană) păstrează

în el un șir de nume, între care aproape că nu se pot face distincții. O mîna de artiști au reușit o manifestare plină de interes, care a acoperit temporal, mai mult de trei săptămîni.

Prestigiosul tur concertistic a fost axat deopotrivă pe programele orchestrei Filarmonicii și cele ale unor formații de cameră, nu o dată cu concursul unor personalități muzicale venite din țară sau străinătate. Cu greu s-ar putea spune că o manifestare din festival ar fi căzut în afara excepțiilor. Și totuși...

În afară de convenționalitate, adăugînd adevărate reverberații grave, concertul de deschidere, cu cîteva fragmente din *Oedip* de Enescu, în prezentare simfonică, a adus multora impresia că, de cîtuva timp, opera se află în atenția teatrului liric clujean. S-ar

putea interpreta acest „preludiu”, un semn: de gong, care să atragă din nou atenția și mai ales să dea încredere oamenilor de operă spre a se încumeta la un fructuos act? Dacă ar fi așa, sintem siguri că experiența ce s-ar câștiga ar fi întru totul stimulatoare, pentru colectiv, iar pentru muzica lui Enescu, prilejul unei valorificări inedite regizo- rală și scenografică, un fapt pe cât de cutezător, pe atât de revelator în proiecția montă- rilor viitoare ale operei.

Tinăra formație de cameră „Ars nova”, condusă de către compozitorul Cornel Țăranu, s-a dovedit și de data aceasta propagatoarea unei concepții muzicale de actualitate. În afara unor lucrări cunoscute, deja, din reper- toriul universal (Ravel, Stravinski, Vares „Octandre”) o piesă de mare rezistență — prin care formația își propusese mai de- grabă să dea un examen propriu în interpre- tare, decât să realizeze un act de documen- tare muzicală — tindea inițial execuția *Sim- foniei de cameră* de Dan Constantinescu, cât și microrocitalul de lieduri Liviu Glodeanu, Dan Voiculescu, Liviu Comes au păstrat at- mosfera curajosului debut de acum un an. Formației îi este necesar un cerc de compo- zitori care să-i alimenteze continua foame de repertoriu. Progresele închegării colecti- vului sint deja o garanție pentru viitor.

Spre a vorbi de resursele muzicale ale acestui festival n-ar fi nevoie să enumerăm decât numele dirijorilor care sînt antrenați de către orchestrele locale sau cor. Mircea Cristescu a preluat conducerea orchestrei de cameră a Filarmonicii cu care realizează lu- cruri de o suplețe și cizelare deosebită. Emil Simon, talentatul tînăr dirijor, împreună cu Erich Bergel, relativ recentă apariție presti- gioasă în cîmpul baghetei, sau Petre Sbircea, de asemenea cu un viitor promițător, își împart pupitrul orchestrei mari a Filarmonicii.

Despre nivelul excelent al orchestrelor s-a scris destul de mult în ultimul timp. O reve- lație: corul de cameră al Conservatorului „Gh. Dima” condus de către Dorin Pop se află într-o ascensiune nebănuită. Concertul său, în cadrul Festivalului, a făcut probabil pe mulți din sală să compare maniera de cînt a corului ce-l avea în față cu „Ma- drigalul” bucureștean, atît de popular. Com- parația este într-adevăr justificată.

Printre prime audiții, de remarcant oratoriul „Miorița” de Sigismund Toduță, într-o inter- pretare mai ponderată decît la București, Meditațiile simfonice de Wilhelm Berger, Concertul pentru pian și orchestră de Palan- tios — solistă pianista Maria Caragheorghie din Grecia — sau piesa pentru orchestră Po- lifonie de compozitorul clujean Vasile Her- man, angajat într-o investigare potențială a limbajului.

A adăuga în plus, prezența formației de cameră Eugène Ysaye condusă de către violonista Lola Bobescu, sau concertul organis- tului iugoslav Zeljko Sojici înseamnă a con- semna cîteva evenimente care au adus un plus de strălucire ultimelor zile ale celor trei săptămîni festive.

Încontestabil interesul față de acest festi- val clujean a fost de astă dată cu mult mai mare. Organizarea perfectă. Și totuși, la a doua sa ediție ceva s-a pierdut. S-a pierdut parcă îndrăzneala primordială. Au fost prime audiții mai puține. Aspectul s-a calmat. Întrebări s-au pus mai puține. Speranțele, cîteva din ele, pe care și le pusesese compo- ziția tînără s-au spulberat pentru moment. Inexplicabil. Să avem grijă, Toamna muzi- cală clujeană trebuie să devină o poartă a culturii muzicale românești către spațiu.

Iancu Dumitrescu

Moment din baletul „Șeherezada” de Rimski Korsakov, pe scena Operei de Stat din Timișoara

